

ПРО КОГНІТИВНУ ЦІННІСТЬ РІЗНИХ МОВ ДЛЯ ЦИФРОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Л. П. Яненко

Ст.викладач,

Національний університет харчових технологій (НУХТ, Київ)

Розвиток когнітології, зокрема когнітивної лінгвістики, відбувається певними хвилями, що пов'язані із періодичними змінами потреб та інтересів людства щодо історичної онтології, досліджень ментальності народів, створення систем машинного перекладу, удосконалення комп'ютерних мов, формування баз даних та знань, для розробки нових технологій на основі штучного інтелекту тощо. Разом з тим, все більше фахівців підкреслюють потребу інтенсифікації когнітивних досліджень мов у зв'язку з початком реального розвитку на планеті цифрової цивілізації і формування принципово нового стану людства і планети Земля – переходу до НООСФЕРИ. При цьому вже сьогодні відбувається пошук критеріїв оптимізації засобів як міжлюдської та міжкомп'ютерної (мережевої) взаємодії, так і оптимальних мов комунікації між людьми та роботами [1].

Тут вже відомих проблем значно більше ніж шляхів їх рішень, тому наводимо лише декілька з них:

- точність конкретної мови щодо формування змісту та цілей вищезгаданих проблем, перш за все для розробки ноосферних технологій;
- наявне вже сьогодні понятійне забезпечення даних проблеми саме на даній мові;
- удосконалення кількісного (математичного) апарату для оцінки когнітивної потужності кожної мови;
- за умови гуманітарного стану когнітології як проводити об'єктивний порівняльний аналіз різних мов;
- проблема точності представлення наявних знань засобами конкретних мов;
- можливості автоматизації точної конвертації знань, сформованих різними мовами (не плутати з простим перекладом текстів) тощо.

Далі тезисно розглянемо ці проблеми на прикладі англійської та української мов. Якщо понятійний апарат конкретної проблеми англійською мовою значно більш розвинений, то за можливістю більш точної передачі змісту проблеми має перевагу українська мова. Дійсно, неоднозначність багатьох англійських слів і виразів гарно працює для задач маніпулювання свідомістю людей (власне саме тому вона і отримала таке широке розповсюдження), проте при формалізації знань ця мова створює значні проблеми. Недаремно перша у світі «Енциклопедія кібернетики» була створена колективом Інституту кібернетики ім. В.М.Глушкова саме українською мовою, а переклад понять і статей з новітніх наук з української на англійську мову викликає серед українських вчених багато труднощів [2].

Взагалі когнітивна потужність обох мов явно недостатня для оптимальної конвертації (ущільнення) вже наявного знання людства у ефективні бази знань, що є однією з головних причин певного гальмування розвитку технологій штучного інтелекту у відповідних країнах у порівнянні з японськими, китайськими та корейськими досягненнями, де мови значно більш інформативні через більшу візуалізацію понять (образна передача інформації у тисячі разів більш потужна). Легко бачити, що саме англomовна наука почала поспішно встановлювати цифрову диктатуру у світі через свої когнітивні недоліки при використанні ланцюга літери => слова => речення для формалізації знань. З іншого боку, некоординовані (так звані ринкові) безконтрольні дослідження в напрямі штучного інтелекту та роботизації вже найближчим часом можуть створити для людства проблеми, значно страшніші, ніж сьогодні екологічні та медичні.

Саме тому слід значно прискорити дослідження в галузі когнітології для створення вчасного наукового забезпечення щодо рішення названих проблем на користь саме людства планети Земля!

Література:

1. The Telecommunications Handbook / edit by Jyrki T.J.Penttinen. – UK: John Wiley & Sons, 2015.-1007 p.

2. Енциклопедія кібернетики в 2т. // ред. Глушков В.М. – Київ: Головна редакція Української радянської енциклопедії, -1973, т.1(А-Л) 584 с., т.2 (М-Я), 576 с.